

Rovaniemi

Lähidemokratialla kohti elinvoimaista maaseudun tulevaisuutta

ROVANIEMEN KAUPUNKI
Meeri Vaarala ja Maarit Alikoski
3.4.2017

Esityksen rakenne

- Kuntien ja maaseudun tulevaisuuskuviosta
- Demokratiatoimintaympäristöstä

Kaupunkitason kehittämisen lähtökohtia:

- Rovaniemi on maaseutukaupunki
- Rovaniemen kaupungin maaseutualueen tavoitetila 2020
- Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen jatkokehittäminen
- Rovaniemen kaupungin aluelautakuntamalli

- Lähidemokratialla kohti elinvoimaista tulevaisuutta case Rovaniemi
- Rovaniemen elinvoimainen maaseutu ja kylät –hanke
- Johtopäätökset

Rovaniemi

Kuntien tulevaisuuskuvat: verkostokunnasta elinvoimainen kunta

Tulevaisuuden kuntakuvat: Kuntaliitto 2015

Olipa kunta pieni, keskisuuri tai vielä suurempi:

verkostokunnasta elinvoimainen kunta..

- Jatkossa kunnat toimivat laajasti yhdessä yritysten, järjestöjen, kansalaisryhmien ja muiden julkisyhteisöjen kanssa erilaisissa päätöksenteko-, palvelu- ja kehittämisprosesseissa.
- Tavoitteiden saavuttamiseksi kuntien on etsittävä ja löydettävä uusia toimintatapoja, joissa osapuolet verkostoituvat yhteisöiksi yhteisten tavoitteiden toteuttamiseksi.

*Yhteiset tavoitteet
hyväksytään yhdessä.
Näin toimien
muodostuu
jaettu näkemys
yhteistyön
merkityksestä.*

Rovaniemi

.. jossa todellisuus muodostuu toisiinsa vaikuttavista prosesseista.

Esimerkkinä osallisuus ja vaikuttaminen

Maaseudun tulevaisuuskuvat 2030

- Biotalouden Onnelassa hajautettu biotalous takaa hyvän huoltokyvyn ja kansallisen riippumattomuuden elämän säilymiselle keskeisissä asioissa. Niitä ovat ruoka, suoja ja energia.
- Toimijoiden ehdottomia reunaehtoja ovat taloudellinen, ympäristöllinen, sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys.
- Muutoksen vetureina ovat yksityiset toimijat, mutta muutos edellyttää mahdollistavia julkisia instituutioita ja kestäviä politiikkatoimia.
- Vuorovaikutuksen perusta on luottamus ja eritasojen päätöksenteko on demokraattista.

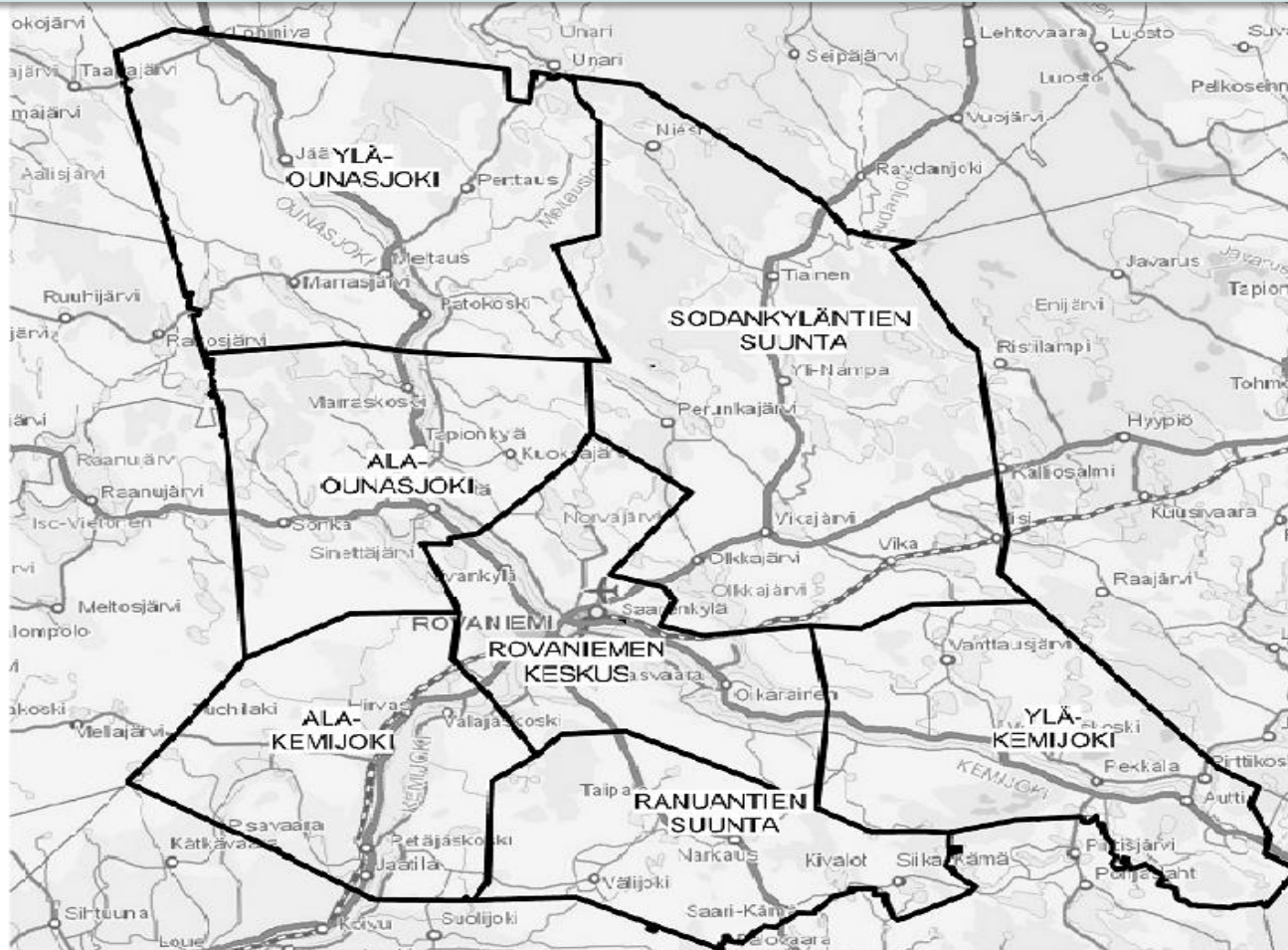
Demokratiatoimintaympäristö

- Demokratian kehittämisen kansalliset linjaukset ja tavoitteet Suomessa: avoin ja yhdenvertainen osallistuminen
- Alue- ja kuntademokratian kehittämisen tavoite kehittää valmisteluvaiheen kuulemista, asukkaiden suoraa osallistumista, vuoropuhelua sekä demokratiakasvatusta.
- Eduskuntavaalitutkimuksen (VN/OM 7/2016) pääviesti: poliittinen osallistuminen eriytyy ja yhdenvertaisuus ei toteudu.
- Edustuksellisen demokratian vakavin haaste: miten poliittisen osallistumisen kanavia onnistutaan laajentamaan siten, että kansalaiset löytävät itselleen sopivimmat vaikutusmahdollisuudet.
- Yksi keino on uudenlaisten osallistumistapojen kehittäminen, mm. suunnitteluosallisuutta ja osallistuvaa budjetointia kehittämällä.

Rovaniemi

Rovaniemi on maaseutukaupunki

Lapin pääkaupunki – **ROVANIEMI** – kansainvälinen osaamisen ja kulttuurin keskus

Harvaan asutulla maaseudulla on harvaa

	Pinta-ala (km ²)	Väestö 31.12.2015	as/km ²
Sodankyläntien suunta	1957	664	0,34
Yläounasjoki	1527	622	0,41
Alaounasjoki	967,2	1546	1,60
Alakemijoki	878,8	2904	3,30
Ranuantien suunta	748,9	618	0,83
Yläkemijoki	1006	996	0,99
Keskusta	877,9	54488	62,07
Yhteensä	7962,8	61838	7,77

Rovaniemi

Rovaniemen kaupungin maaseutualueen tavoitetilä 2020

- ”Rovaniemen maaseutualue on helposti saavutettava, peruspalvelut, toimeentulon ja monipuoliset yrittämisen mahdollisuudet tarjoava asuinpaikka. Se on omatoiminen, luova ja jatkuvasti kehittyvä. Luonnonkauniissa ympäristössä on hyvä elää, yrittää ja viettää vapaa-aikaa. Rovaniemen maaseutualue on mahdollisuus kaikille.” (Rovaniemen maaseudun kehittämisohjelma 2013-2020. Kh 3.2.2014 § 45)
- Kehittämisen kaksi tavoitekokonaisuutta ovat asukkaiden hyvä arki sekä menestyvä, monipuolinen yritystoiminta. Tavoitteiden saavuttamisen edellytyksenä on kaikkien ulottuvilla olevat toimivat tietoliikenneyhteydet sekä väestöpohjan kasvu palvelukyläalueilla.
- Tavoitetta on toteutettu mm. Rovaniemen kylien kehittämissäätiön ja aluelautakuntien kehittämissuunnitelmien toimenpiteillä.

Rovaniemi Asukkaiden osallisuuden ja vaikuttamisen jatkokehittäminen

- Tavoitteena on edistää asukkaiden osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia elinympäristöä ja palveluja koskevaan suunnitteluun ja päätöksentekoon sekä edistää mahdollistamiseen ja kumppanuuteen perustuvaa toimintakulttuuria.
- Asukkaita kannustetaan yhteisöllisyyteen ja vastuullisuuteen sekä luovaan, omatoimiseen ja kokeilevaan toimintakulttuuriin.
- Toteuttamisessa on kuusi osa-aluetta: 1) Kaikille asukkaille avoin suora osallistuminen ja vuoropuhelu 2) Asukaslähtöinen toiminta: kehittäminen ja kokeilut 3) Järjestökumppanuudet hyvinvoinnin ja osallisuuden edistämiseksi 4) Erityisryhmien osallisuus ja vaikuttaminen, demokratiakasvatus 5) Viestintä 6) Koulutus ja arviointi. (Kh 27.3.2017 § 159).

Rovaniemen kaupungin aluelautakuntamalli

- Rovaniemen kaupungissa on kuusi aluelautakuntaa: Yläkemijoen, Sodankyläntien, Alaounasjoen, Yläounasjoen, Alakemijoen ja Ranuantien aluelautakunnat.
- Aluelautakunnat vastaavat toimivaltansa rajoissa toiminta-alueensa asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseen liittyvistä tehtävistä sekä perusopetus-, varhaiskasvatus-, kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palveluista valtuuston talousarviossa hyväksymien määrärahojen puitteissa.
- Aluelautakuntien yleisenä tehtävänä ovat alueen elinympäristön kehittämistehtävät sekä alueensa asukkaiden osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksien edistäminen.
- Aluelautakunnat antavat lausunnon toiminta-alueensa yleis- ja asemakaavoista ja yleis- ja asemakaavojen muutoksista. (Kv 20.2.2017 § 17).

Rovaniemi

Lähidemokratialla kohti elinvoimaista maaseudun tulevaisuutta case Rovaniemi

Aluelautakuntien suunnittelukauden keskeiset tavoitteet	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2017	Mittari
<p>1. Asukkaiden hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen toteutuu toiminta-alueilla kaupunginhallituksen tulosohjauksen mukaisesti.</p>	<p>1. Hyvinvointikertomuksen ja paikkaperustaisen tiedon analyysi. 2. Analyysistä johdetut toimenpiteet, jotka toteutetaan kaupungin palvelujen, järjestöjen, yhdistysten ja yrittäjien käytännön kumppanuutena. 3. Toimenpiteiden toteutusta vahvistetaan viestinnällä ja koulutustilaisuuksilla.</p>	<p>1. Toteutuneiden toimenpiteiden ja kumppanuuksien määrä ja laatu 2. Koetun hyvinvoinnin lähtötila ja mahdollinen muutos +/- 3. Viestinnän määrä ja vaikuttavuus 4. Koulutustilaisuuksien määrä ja vaikuttavuus</p>

Lähidemokratialla kohti elinvoimaista maaseudun tulevaisuutta case Rovaniemi

Alueellisten toimielinten suunnittelukauden keskeiset tavoitteet	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2017	Mittari
<p>2. Asukkaiden palveluverkon sekä viihtyisän ja turvallisen elinympäristön toteutuminen suunnitteluosallisuuden ja osallistuvan budjetoinnin keinoin (Lähipalveluperiaatteet 15.6.2015 § 63)</p>	<p>1. Osallistuminen Rovaniemi2030 –kaupunki-strategian valmisteluun 2. TA2018: osallistuminen velvoittaviin ta-kuulemisiin talousarvioprosessin aikana. 3. Osallistuminen hyvinvointia ja terveyttä edistävän kulttuuri-, liikunta- ja vapaa-ajan palvelujen toimintatavan valmisteluun.</p>	<p>1. Toteutetut ja dokumentoidut tulevaisuuskeskustelut ja arvottaminen 2. Toteutetut ja dokumentoidut ta-kuulemiset 3. Osallisten määrä ja kattavuus, osallistuvan budjetoinnin euromäärä (euroa/alue/yhteensä)</p>

Lähidemokratialla kohti elinvoimaista maaseudun tulevaisuutta case Rovaniemi

Alueellisten toimielinten suunnittelukauden keskeiset tavoitteet	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2017	Mittari
<p>3.Toiminta-alueen palveluverkon ((julkinen, yksityinen, 3. sektori), elinkeinojen ja elinympäristön kehittäminen edistäen samalla myös Rovaniemen kaupungin digitalisaatiota.</p>	<p>1. Aluelautakuntien kehittämissuunnitelmien 2013-2016 uudistaminen alueellisten toimielinten kehittämissuunnitelmiksi 2017-2021 (sisältää: kärjet, tavoitteet ja toimenpiteet)</p> <p>2. Palvelujen ja elinympäristön kehittämistoimet alueiden pienyrittäjien kanssa. Avaavat toimet nuorten ja pitkäaikaistyöttömien työllistymisessä (mkl. kuntouttava työtoiminta)</p>	<p>1.Käynnistetyt ja toteutuneet toimenpiteet (määrä ja sisältö).</p> <p>2.Digitalisaation osuus ja sisältö toimenpiteestä.</p> <p>3. Palvelujen/ työn sisältö, määrä ja eurot.</p> <p>4. Työllistettyjen ja kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden määrä.</p> <p>5.Kehittämishankkeiden määrä (alue/yhteiset)</p> <p>6. Kylien Kehittämissäätiön kehittämistukien määrä (myönnettyt/käytetyt/€)</p> <p>7. Ulkopuolisen hankerahoituksen määrä (€)</p> <p>8. Opinnäytetöiden määrä: valmistuneet/vaiheessa</p>

Rovaniemi

Lähidemokratialla kohti elinvoimaista maaseudun tulevaisuutta case Rovaniemi

Alueellisten toimielinten suunnittelukauden keskeiset tavoitteet	Keskeiset toimenpiteet vuonna 2017	Mittari
4.Toiminta-alueen asukkaiden vaikuttavan tieto-, suunnittelu- ja toimintaosallisuuden edistäminen, seuranta ja arviointi sekä osallistuminen alueelliseen viestintään.	1. Alueellisten toimielinten 2017 koulutukset toteutettu.	1.Toteutettujen koulutusten määrä ja sisältöalueet.

Rovaniemi

Rovaniemen elinvoimainen maaseutu ja kylät -hanke

- Ruotsin mallin innoittamana: Ruotsin maaseutukomitean ehdotus 500 miljoonan kruunun rahoituksesta harvaan asutuille alueille. 75 konkreettista ehdotusta maaseudun elinvoiman kehittämiseksi
- Rovaniemellä käynnistetty maaseudun kehittämisen suunnittelu ja selvittäminen, jossa tavoitteena:
- Uudistaa kylien ja maaseutualueen elinvoimaa innovatiivisesti ja kokeillen – maankäytön ja infran sekä yritystoiminnan, työllisyyden edistämisen sekä palvelujen kehittämisen muodostamassa kokonaisuudessa.

Johtopäätökset

- Maaseudun kehittäminen osaksi kaupunkistrategiaa ja kehittämisen kärkiä.
- Maaseudun kehittäminen on keskeinen osa-alue elinvoimaisen verkostokunnan paikkaperustaisessa kehittämisessä.
- Uusilla osallisuuden ja vaikuttamisen muodoilla herätetään maaseudun asukkaiden mielenkiinto oman elinympäristön ja palvelujen kehittämiseen ja edistetään verkostojen kehittymistä.